

Förslag till strategiska mål för att utnyttja och öppna information

Inledning

Statsminister Sanna Marins regeringsprogram har som mål att fördjupa ledningen av informationspolitiken och att göra öppenhet i den offentliga informationen till en bärande princip i hela informationspolitiken. Projektet Utnyttja och öppna information (TiHA) som finansministeriet tillsatte verkställer regeringsprogrammets mål genom att främja en bredare och effektivare användning av offentlig information i hela samhället.

I projektets arbetspaket 1 utarbetas ett förslag till strategiska mål med syftet att ta vara på och offentliggöra informationen inom den offentliga förvaltningen.

Syften

Att bredare än tidigare kunna utnyttja offentliga informationsresurser gagnar hela samhället, samtidigt som det förbättrar verksamhetens öppenhet, möjligheter att utveckla förvaltningen samt förbättrar medborgarnas delaktighet och påverkansmöjligheter. En bredare tillgång till information gagnar forskning, utveckling, affärsverksamhet och innovation. Införandet av verksamhetsmodeller och riktlinjer, som skapats i projektet, medför en bättre tillgänglighet till offentlig, högkvalitativ öppen och maskinläsbar information som öppen information eller i information i bredare användning. Öppen information förstärker det civila samhället, uppföljningen av samhällets verksamhet och deltagandet i den samt individens eget beslutsfattande.

Tillgång till information, dess nytta och användbarhet samt olika former av sekundärt utnyttjande, är betydande faktorer i strävanden att förbättra rollen och värdet av den information, som produceras av den finska offentliga sektorn på olika informationsmarknader. Utnyttjande av den offentliga sektorns information, i rätt tid och av rätt innehåll, bland annat för att förstärka den sociala inkluderingen och att i den regionala utvecklingen generera indirekt nytta för såväl den offentliga sektorn som företagssektorn.

I detta dokument beskrivs konkreta strategiska målsättningar som gör det möjligt att ta vara på dessa fördelar. Den informationspolitiska redogörelsen från år 2019 utgör bakgrunden till detta arbete. Informationspolitikens innehåll och begrepp förklaras i en informationspolitisk handbok utgiven år 2020.

Processen i utarbetandet av de strategiska målen

Förslaget till strategiska målen har beretts i en öppen process i vilken olika intressegrupper och sakkunniga varit engagerade.

Under hösten 2020 anordnades tre förberedande evenemang: det första för representanter för den offentliga förvaltningen, det andra öppet för alla och det tredje för kommunsektorns representanter. Sammanlagt deltog över 300 personer i dessa evenemang. Vid dessa möten hade deltagarna möjlighet att identifiera behoven av att ta vara på och offentliggöra informationen, att diskutera idéer om de strategiska målen samt kommentera utkastet till målsättningen.

Efter dessa förberedande evenemang publicerades utkastet till de strategiska målen öppet i nätet, där man också hade möjligheten att kommentera utkastet.

Utkastet till de strategiska målen finslipades i form av ett tjänsteuppdrag med hjälp av konsulter. Utkastet ska skickas ut på remiss i början av år 2021 och blir färdigt våren 2021.

De strategiska målens omfattning och struktur

De strategiska målen gäller aktörerna i den finska offentliga förvaltningen.

De strategiska målen har indelats i fyra temahelheter: 1) Styrning, koordination och samarbete, 2) strategi och verksamhet, 3) informationshantering och 4) möjliggörare. Under varje tema finns en beskrivning av temats strategiska mål. Varje strategiskt mål omfattar ett huvudmål och stödjande delmål samt de långsiktiga effekter som eftersträvas i och med målets förverkligande.

Strategiska mål med syftet att utnyttja och öppna information

Tema 1: Styrning, koordination och samarbete

Mål 1.1

Huvudmål

Utnyttjande och öppnande av information styrs och koordineras nationellt.

Delmål

- Informationshanteringsnämnden svarar för styrningen och koordinationen av utnyttjande och öppnande av information med stöd av sektorsspecifika och andra samarbetsgrupper.
- En vägkarta för att utnyttja och öppna information 2021-2030 har utarbetats. I den definieras de konkreta utvecklingsåtgärderna.
- Utnyttjande och öppnande av information har koordinerats med andra nationella program och projekt med anknytning till information.
- Utnyttjande och öppnande av information har inlemmats som en del i resultatavtalet.

Inverkan

Informationspolitikens styrning, beslutsfattande och verkställande blir mera målmedvetet och konsekvent än tidigare. Konkreta utvecklingsåtgärder och resultat tas fram snabbare.

Koordinationen av tväradministrativa utvecklingsprojekt blir bättre och dubbelt utvecklingsarbete kan minimeras. Utvecklingsprojekten ger fler fördelar och större genomslag, när de koordineras med andra program och projekt, och samarbetet mellan parterna blir mer intensivt. Den offentliga förvaltningsorganisationen får ett tydligt definierat och resultatavtalsbaserat ansvar för att utnyttja och öppna information.

Mål 1.2

Huvudmål

Lagar, förordningar och bestämmelser ska förtydligas samt principer och riktlinjer förenhetligas för att möjliggöra ett effektivare utnyttjande av informationen.

Delmål

- Lagstiftningen och övrig reglering har setts över och uppdaterats så att inga hinder för säkert utnyttjande av information ska föreligga.
- Avtals- och licensvillkor beträffande utlämnande och öppnande av information har förenhetligats.
- Lagstiftningen och bestämmelserna medför en skyldighet att öppna den offentliga förvaltningens hela förråd av informationsmaterial, som producerats med offentliga medel, om inte detta hindras av ett motiverat skäl (t.ex. sekretessbelagd information, dataskydd, datasäkerhet, upphovsrätter).

Inverkan

Finland får en tidsenlig, internationellt konkurrenskraftig och oavbrutet uppdaterad lagstiftning, som stöder och främjar utnyttjande och öppnande av information samt skapar nya användningsmöjligheter för informationen. Öppnande av information som producerats med offentliga medel blir en del av den normala lagstadgade verksamheten. Allt informationsmaterial som producerats med offentliga medel blir öppnat, och även sådant informationsmaterial, som tidigare på grund av lagstiftningshinder inte öppnats, kan nu öppnas, vilket medför ett betydande tillägg till den tillgängliga informationen. Utnyttjande av information över organisations-, förvaltnings- och sektorsgränser blir lättare, vilket betyder bättre tjänster och möjliggör helt nya innovativa, informationsbaserade tjänster. Utnyttjande och öppnande av information i den offentliga förvaltningen blir mera harmoniserat enligt tydliga gemensamma spelregler.

Mål 1.3

Huvudmål

Det pågår omfattande samarbete för utnyttjande och öppnande av information över sektorsgränserna mellan den offentliga, privata och den frivilliga sektorn samt dessutom på internationell nivå.

Delmål

- Finland medverkar aktivt i olika internationella samarbetsorgan och -nätverk för utnyttjande och öppnande av information och strävar även efter att påverka dessas verksamhet.

- Finland medverkar i fastställandet av EU:s datastrategi och genomför dess målsättningar.
- Finland utvecklar samarbetsnätverk och ekosystem för utnyttjande och öppnande av information samt deltar aktivt i deras verksamhet.

Inverkan

Den finska informationspolitiken har en allt starkare anknytning till den gemensamma europeiska informationspolitiken och referensramen. Inom EU och övriga internationella samarbetsnätverk och ekosystem för utnyttjande och öppnande av information erkänns Finland som en aktiv och betydande aktör, som man gärna vill samarbeta med. Omfattande nätverk och samarbetsrelationer medför nya utvecklings- och inlärningsmöjligheter för Finland, och verkställande av internationella utvecklingsprojekt för utnyttjande och öppnande av information möjliggörs genom allt djupare samarbete.

Tema 2: Strategi och verksamhet

Mål 2.1

Huvudmål

Utgångspunkten för att utnyttja och öppna information är kundernas behov och en förbättring av kundorientering.

Delmål

- Organisationerna har identifierat och beskrivit den information, som krävs för att utveckla tjänster, som motsvarar kundernas behov, och för att skapa helt nya tjänster också med tanke på hela samhället.
- I organisationerna har man definierat hur man genom att utnyttja och öppna information kan utveckla sådana tjänster, som bättre motsvarar kundernas behov.

Inverkan

Informationen och teknologin tjänar alltid primärt människan och kunden, liksom också medborgaren och företaget. Aktörerna i den offentliga förvaltningen lär sig känna kunderna och deras behov bättre än tidigare, och kan utnyttja informationen för att uppfylla deras behov. Kunderna får i rätt tid och på rätt plats ännu bättre och proaktiva tjänster som motsvarar deras behov. Utnyttjandet av information i utvecklingen av tjänsterna och verksamheten förbättrar tjänsternas funktion, underlättar ärendehantering och skapar en bättre kundupplevelse och kundnöjdhet än tidigare samt förbättrar medborgarnas livskvalitet i dess helhet. Företagens administrativa belastning minskar och ärendena kan hanteras snabbare. Informationen förstärker medborgardemokratien och medborgarnas företagsamhet.

Mål 2.2

Huvudmål

Informationens samhällsvärde och effektivitet samt nyttan av att utnyttja och öppna information har identifierats.

Delmål

- Informationens samhälleliga mångfald (t.ex. ekonomiskt, kulturellt, socialt) har identifierats.
- Effekterna och effektiviteten av informationsdelning i samhället följs upp och utvärderas.
- Exempel på olika sätt att dra nytta av och öppna information samlas in och delas helt öppet.

Inverkan

Vikten och prioriteten av utnyttjande och öppnande av information i den offentliga förvaltningen och samhället växer. Utnyttjande och öppnande av information kommer att öka i och med att organisationernas växande förståelse för de konkreta fördelarna, som detta medför.

Organisationerna blir mera motiverade att satsa på att utnyttja och öppna information. Det uppstår en allt starkare kultur i den offentliga förvaltningen, en kultur där man öppet berättar om framgångarna och nyttan av att utnyttja och öppna information. Man kommer att allt lättare få uppföljningsdata om effekterna av att utnyttja och öppna information, vilket förbättrar utsikterna för uppföljningen och inriktningen av utvecklingsåtgärderna bättre än hittills.

Mål 2.3**Huvudmål**

Att utnyttja och öppna information är en del av organisationens mål och strategi.

Delmål

- Att utnyttja och öppna information har definierats som en del av organisationens mål och strategi.
- Organisationen har utarbetat en handlingsplan för att utnyttja och öppna information.

Inverkan

Att utnyttja och öppna information blir en tydligt definierad del av organisationernas strategiska målsättning. Värdet och prioriteten av att utnyttja och öppna information i organisationen växer betydligt. Utnyttjande och öppnande av information kommer att påskyndas på den praktiska nivån, när alla organisationer har en konkret handlingsplan för att utnyttja och öppna information, som genomförs och följs upp aktivt.

Mål 2.4**Huvudmål**

Att öppna information, informationsbaserat beslutsfattande och styrning är en del av den normala verksamheten, processer och verksamhetskulturen.

Delmål

- Den producerade informationen är i princip så öppen som möjligt.
- I organisationen har man definierat hur informationen ska utnyttjas i beslutsfattandet, i ledningen på olika nivåer och i verksamhetens styrning.

- I organisationen har man definierat processen för att öppna information, samt rollerna och ansvaren.
- I organisationen har man definierat incitament för tillägnande av en verksamhetskultur som utnyttjar information.
- Att utnyttja information är en del av organisationernas ledningssystem.

Inverkan

Verksamheten i den offentliga förvaltningens organisationer bygger inte på åsikter, inbillning och gissningar, utan allt oftare på den information och förståelse som förädlats ur kunskap. Informationsutnyttjande och informationsledning blir organisationens vardag, och tack vare detta kan man fatta snabbare, bättre och bättre motiverade beslut, förbättra verksamhetens effektivitet, den ekonomiska helheten och effektiviteten samt utveckla ännu bättre tjänster. Organisationernas beredskap att förutsäga situationer förbättras. Medarbetarnas färdigheter och motivation att självständigt kunna utnyttja information och analyser i det dagliga arbetet förbättras. Öppenhet i informationen blir normal praxis i organisationen och öppnandet av informationen enkelt och klart.

Mål 2.5

Huvudmål

Informationen utnyttjas ansvarsfullt och spridning av falsk information i samhället bekämpas.

Delmål

- Det har utarbetats gemensamma etiska principer för att utnyttja och öppna information.
- I organisationen har man identifierat riskerna i att utnyttja information för ändamål som äventyrar integriteten och säkerheten och medför risk för oetisk verksamhet.
- I organisationen har man i användarrättigheterna definierat vad informationen får användas till eller sammankopplas med.
- Spridning av falsk eller medvetet vilseledande information eller desinformation i samhället bekämpas gemensamt.
- Med representanter för samhällets kritiska funktioner utarbetas en situationsbedömning och verksamhetsförslag, speciellt gällande riskerna av sammankoppling av information.

Inverkan

I Finland tjänar informationen och teknologin människorna tryggt, ansvarsfullt och på ett etiskt hållbart sätt. Organisationernas förmåga att identifiera och hantera informationsriskerna blir allt bättre. Medborgarnas tillit till den offentliga förvaltningens förmåga att etiskt och tryggt behandla informationen främjar utvecklingen av ett digitalt samhälle. Mängden falsk och vilseledande information i samhället minskar.

Tema 3: Informationshantering

Mål 3.1

Huvudmål

Informationområden är kända och informationsresurserna lätta att hitta och tydligt beskrivna.

Delmål

- Informationsmaterial och informationsflöden har identifierats.
- informationslagers, informationsmaterialets och programmeringsgränssnittens (API) metadata och användningsvillkor har beskrivits enligt en enhetlig modell som klart och tydligt följer lagen om informationshantering.
- Informationslager, informationsmaterialet och därtill anknutna programmeringsgränssnitt med metadata har beskrivits i uppdaterade centraliserade gemensamma tjänster.

Inverkan

En förbättring av metoderna att upptäcka informationen utgör grunden för att den ska kunna utnyttjas. En förbättring av metoderna att upptäcka informationen reducerar mängden överlappande arbete i informationshämtning. Tack vare högkvalitativa och lättillgängliga täckande metadata kan den samlade informationen utnyttjas fullt ut och av flesta möjliga aktörer. All offentlig information kan lättare hittas på ett och samma ställe. På grund av att informationen går lättare att hitta och tack vare metadata sparar en förbättring av informationens användbarhet både användarnas tid och deras resurser.

Mål 3.2

Huvudmål

De centrala nationella informationsresurserna har identifierats och deras data kan utnyttjas centraliserat.

Delmål

- Organisationerna är förpliktade att producera information till centraliserade och gemensamma nationella informationsförråd.
- Organisationerna samlar informationen endast en gång till de centraliserade och gemensamma nationella informationsförråden.
- Informationen inom ett och samma ämne kan lätt hittas och utnyttjas via centraliserade tjänster (t.ex. plattformar och register).
- I lagstiftningen har en enda ansvarig part utpekats för de centraliserade och gemensamma informationsresurserna.
- Informationsmaterial av vital betydelse och stort värde har definierats och identifierats.

Inverkan

Att centraliserat tillgängliggöra centrala informationsförråd gör det möjligt att utnyttja informationen i större omfattning samtidigt som informationens selektivitet minskar. Det blir lättare att erbjuda aktuell och högkvalitativ information. Behovet av att samla in information minskar och mängden överlappande avgöranden och utvecklingskostnader minskar, när organisationerna kan utnyttja redan tidigare insamlad information. Det finns inget behov för olika organisationer att av medborgarna och företagen efterfråga samma information på nytt. Kritisk och värdefull information med nyttopotential kan efter identifiering samlas i de gemensamma informationsförråden.

Mål 3.3

Huvudmål

Informationen som ska utnyttjas är interoperabel och högkvalitativ enligt nationella kvalitetskriterier.

Delmål

- Nationella kvalitetskriterier för information definieras och uppdateras efter behov.
- Organisationerna ser till kvaliteten av sin information enligt de nationella kvalitetskriterierna.
- Informationen är strukturerad och beskriven enligt de nationella kvalitetskriterierna.
- I definitioner av informationen beaktas även annan än den ursprungliga användningen (s.k. sekundära användningsändamål).
- Organisationerna arkiverar sin information i centraliserade lösningar.

Inverkan

Informationskvaliteten förbättras, informationens tillförlitlighet ökar och antalet slutsatser baserade på felaktig information minskar. Högkvalitativ information bidrar till effektiviteten i användarnas arbete, när en större del av arbetstiden kan användas för analyser i stället för lösning av informationens kvalitetsproblem. Högkvalitativ information stöder uppkomsten av nya sätt att utnyttja informationen och nya användningsändamål. Högkvalitativ och strukturerad information möjliggör nya tillämpningar och innovativa tjänster som baserar sig bl.a. på analyser, maskininlärning och artificiell intelligens. Att utnyttja informationen mellan olika informationssystem och aktörer är lättare än tidigare. Gemensamma kvalitetskriterier förminskar organisationernas behov av att skapa egna överlappande kvalitetskriterier och -indikatorer för informationen. Arkivering av informationen underlättas och främjas.

Mål 3.4

Huvudmål

Informationen finns tillgänglig genom programmeringsgränssnitten (API) och gränssnitten utnyttjas aktivt.

Delmål

- Gemensamma riktlinjer för programmeringsgränssnitten har definierats för att underlätta informationens spårbarhet, utnyttjande, återanvändning och interoperabilitet.

- Hanteringen och utvecklingen av programmeringsgränssnitten genomförs enligt gemensamma principer.
- Principen är att informationen finns så öppet som möjligt och tillgänglig i rätt tid genom programmeringsgränssnitten.
- I sin egen verksamhet använder organisationerna aktivt sina egna programmeringsgränssnitt

Inverkan

Programmeringsgränssnittens roll utvecklas från ett tekniskt system till en viktig funktion för verksamheten. Utnyttjandet av information påskyndas, blir lättare och mera kostnadseffektivt än tidigare. Utvecklingen av informationssystemens integration påskyndas, kostnaderna sänks och informationen flyter lättare och snabbare mellan olika informationssystem och organisationer. Tjänsterna kan utbyta information sinsemellan utan att man behöver fråga efter den av medborgarna eller företagen. Programmeringsgränssnittens sökbarhet, interoperabilitet och återanvändbarhet samt överensstämmelse med krav, datasäkerhet och dataskydd förbättras tack vare gemensamma API-riktlinjer.

Mål 3.5

Huvudmål

Datasäkerhet och dataskyddsriskerna har identifierats och säkra användningsrutiner skapats för att göra det möjligt att utnyttja och öppna information.

Delmål

- Organisationerna har identifierat och beskrivit datasäkerhets- och skyddsriskerna och utarbetat beredskapsplaner.
- Utbud av vital information har säkerställts också i störningssituationer och undantagsförhållanden.
- Det finns gemensamma principer och anvisningar för att säkert kunna öppna information (t.ex. informationens anonymisering).
- Medborgarna kan hantera, utnyttja och överlåta information om dessa principer (egendata).

Inverkan

Dataintrång och missbruk av data kan effektivare förebyggas och hindras. Skulle sådant förekomma, kan man reagera snabbare och på ett kontrollerat sätt och sålunda minimera skadorna. Organisationernas osäkerhet och hinder för att utnyttja och öppna information minskar i och med att gemensamma spelregler antas. Medborgarna blir villigare att överlåta och att till den offentliga förvaltningens aktörer lämna tillstånd att använda informationen, när de kan lita på att informationen är så väl skyddad som möjligt och att de själva kan hantera dess användning. Egendata underlättar medborgarnas ärendehantering och gör det möjligt att lösa samhällsproblem.

Tema 4: Möjliggörare

Mål 4.1

Huvudmål

Resurstilldelningen till utnyttjande och öppnande av information är tillräcklig.

Delmål

- Resursbehoven för utnyttjande och öppnande av information beaktas i ramförberedelsen.
- Tillräckligt med resurser har tilldelats organisationerna till att utnyttja information, förbättring av informationens kvalitet, långtidslagring och öppnande.
- Det nationella kulturarvets dokumentariska bevarande, visionsarbete och lagstiftningsreform säkerställs.
- I synnerhet finansieras sektorsöverskridande utvecklingsprojekt för att påskynda utvecklingen.

Inverkan

Förståelsen ökar för de faktiska kostnaderna och resursbehoven för utnyttjande, öppnande och långtidslagring av information. När det gäller resurstilldelningen kan man utarbeta nya och långsiktiga hållbara lösningar, som bidrar till att påskynda utnyttjande och öppnande av information i organisationerna. Genomförande av sektorsöverskridande utvecklingsprojekt med stor effektivitet påskyndas.

Mål 4.2

Huvudmål

Omfattande stöd till och handledning i att utnyttja och öppna information finns att tillgå i olika form.

Delmål

- Omfattande stödtjänster har tagits i bruk för att främja utnyttjande och öppnande av information.
- En användarorienterad verksamhetsmodell och stödjande anvisningar och lösningsmodeller har utvecklats för att göra det säkert att öppna information.

Inverkan

Det blir lättare än tidigare att utnyttja och öppna information; problemsituationerna kan lösas snabbare. Olika stödtjänster och resurser kan lättare hittas på ett och samma ställe och utnyttjas oberoende av tid och plats. Stödtjänsterna för att utnyttja och öppna information blir mer användarorienterade och tar mer konkret och grundligare hänsyn till informationshanterarnas problemsituationer.

Mål 4.3

Huvudmål

Kunskapsnivån för att utnyttja och öppna information är hög och det finns tydliga utbildningsvägar för kompetensutveckling.

Delmål

- Den offentliga förvaltningen har forsknings- och utbildningssamarbete med universitet och högskolor samt samarbete med den privata sektorn för att utveckla kompetensen för att utnyttja och öppna information.
- Gemensamma utbildningsvägar för att utveckla kompetensen för att utnyttja ja öppna information har utarbetats.
- Nya arbetsuppgifter och -platser har med beaktande av sysselsättningsmålen öppnats för personer med utbildning på olika nivåer.

Inverkan

Den offentliga förvaltningens och medborgarnas förmåga att producera, förstå och utnyttja information ökar, och detta främjar Finlands konkurrenskraft och framgång i den globala omvärlden. Tack vare tydliga utbildningsvägar och -möjligheter underlättas och påskyndas förutsättningarna för organisationernas personal att utnyttja och öppna information. Tack vare arbetet med intressegrupperna ökar möjligheterna till utbildning av högre kvalitet. Nya arbetsuppgifter skapar nya möjligheter i den offentliga förvaltningen för professionella med olika utbildningsnivåer inom utnyttjande av information, och samtidigt ökar detta den offentliga förvaltningens kunskapsnivå.

Mål 4.4

Huvudmål

Öppna plattformar, utvecklingsmiljöer och verktyg står till buds för utnyttjande och öppnande av information.

Delmål

- Som praktiskt stöd till att utnyttja och öppna information erbjuds centraliserat öppna teknologiska plattformar, utvecklingsmiljöer och verktyg.
- Att medverka i utvecklandet av öppna lösningar är lätt och medverkan uppmuntras.
- Interoperabilitetsplattformen som innehas Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, utnyttjas för att förbättra interoperabiliteten.

Inverkan

Lätt och snabbt tillgängliga öppna teknologiska plattformar, utvecklingsmiljöer och verktyg för anonymisering och pseudonymisering fungerar som accelerator och påskyndar säkert utnyttjande och öppnande av information. Öppna gemensamma lösningar sänker organisationernas utvecklings- och underhållskostnader och sparar tid. Att utnyttja interoperabilitetsplattformen förbättrar också informationens semantiska interoperabilitet. Tack vare detta kan informationen överföras effektivt och maskinläsbart mellan olika system och organisationer och så skapa nya sammankopplingar av information.